

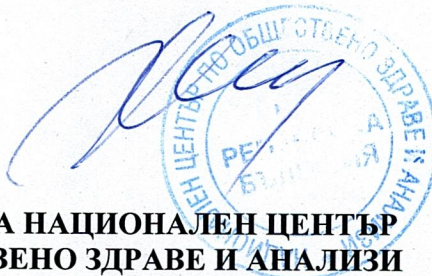

МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО
НАЦИОНАЛЕН ЦЕНТЪР ПО ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ И АНАЛИЗИ

Бул. "Акад. Иван Гешов"15
1431 София
България

Тел.: 02 80 56 444
Факс: 02 954 12 11
ncpha@ncpha.government.bg

УТВЪРДИЛ:

ДИРЕКТОР НА НАЦИОНАЛЕН ЦЕНТЪР
ПО ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ И АНАЛИЗИ
ДОЦ. Д-Р ХРИСТО ХИНКОВ, ДМ

Дата на утвърждаване: 18.09.2020 г.

**ПРОГРАМА ЗА ОБУЧЕНИЕ НА ЛИЦА С ЛИЧЕН ОПИТ В ОЗДРАВЯВАНЕТО ОТ
ЗЛОУПОТРЕБАТА С НАРКОТИЧНИ ВЕЩЕСТВА ЗА ПОЛУЧАВАНЕ НА
ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ЧАСТ ОТ ПРОФЕСИЯ
„СЪТРУДНИК, РАБОТА СЪС ЗАВИСИМОСТИ”**

I. Общи положения

Настоящата Програма за обучение е изготвена в съответствие с изискванията на Наредба № 8 от 07.09.2011 г. за условията и реда за осъществяване на програми за психосоциална рехабилитация на лица, които са били зависими или са злоупотребявали с наркотични вещества, издадена от Министерството на здравеопазването и Министерството на труда и социалната политика, както и в съответствие с изискванията на Закона за професионално образование и обучение.

Съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите в България (НКПД), след завършване на Програмата обучените лица ще придобият квалификация по професия „Сътрудник, работа със зависимости” (единична група по НКПД 34123015).

Програмата за обучение е изготвена в съответствие със съвременните принципи и стандарти за добра клинична практика в психосоциалната рехабилитация на зависимости, както и в съответствие с изискванията на Националната агенция за професионално образование и обучение. Включени са теоретични и практически елементи, които да подготвят компетентни кадри за работа в програми за психосоциална рехабилитация.

II. Описание на програмата

1. Цел

Целта на обучителната програма е да подготви бивши зависими в съответствие със стандартите за добра практика за работа в програми за психосоциална рехабилитация и професионални екипи, използвайки опита им в успешното преодоляване на проблемите

със злоупотребата на наркотични вещества. Обучаваните трябва да усвоят определени теоретични знания и практически умения, както и да развият професионално-личностни качества, необходими за реализация в областта на социалната работа.

2. Задачи на учебната програма

2.1 Да осигури базисна теоретична подготовка.

2.2 Да осигури обучение в практически умения за работа в рехабилитационни програми.

2.3 Да оцени нивото на подготовка.

3. Предназначение и изисквания

Обучението е предназначено за лица, които са били зависими или са злоупотребявали с наркотични вещества, преминали успешно през лечение, рехабилитационна програма и/ или групи за взаимопомощ (според условията на чл. 9 на Наредба № 8 / 07.09.2011 г. за условията и реда за осъществяване на програми за психосоциална рехабилитация на лица, които са били зависими или са злоупотребявали с наркотични вещества, издадена от МЗ и МТСП).

4. Прием

4.1 Кандидатите за обучителната програма се приемат по процедурата, залегнала в чл. 9, ал. 3 от Наредба № 8 / 07.09.2011 г.

4.2 Кандидатите за обучение по Програмата трябва да отговорят на изискванията, залегнали в условията на чл. 9, ал. 1 от Наредба № 8 / 07.09.2011 г., както и в Закона за професионално образование и обучение и Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професия „Сътрудник, работа със зависимости”, издадено от Националната агенция за професионално образование и обучение.

5. Времева рамка

Програмата се провежда до завършването на последния модул от учебния план. Включени са 240 учебни часа (112 часа теория, 38 часа практика и 90 часа стаж, в рамките на който могат да бъдат включени часове в групи за личен опит).

Теоретичното обучение е разделено на 4 модула, разпределени през календарната година, съгласно заповед на Директора на НЦОЗА.

Стажът се реализира по договаряне с програма за психосоциална рехабилитация, в която се провежда, и с ръководителя на стажа.

6. Обучителни методи

- курсове (лекции, упражнения, дискусии)
- групов тренинг
- стаж

7. Преподавателски екип

Обучителният курс се провежда под ръководството на Директора на НЦОЗА от лицензирана обучителна институция. В преподавателският екип могат да участват специалисти от НЦОЗА, както и гост-лектори с доказан опит.

Изпълнителят се определя след провеждане на процедура за избор на изпълнител от комисия, назначена със заповед на Директора на НЦОЗА за всяка учебна година.

8. База за провеждане на обучението

Обучението се провежда в сградата на НЦОЗА, програми за психосоциална рехабилитация и други програми, получили от НЦОЗА съгласие за осъществяване на програмата. Препоръчва се стажът да се извършва в различни психосоциални програми.

9. Формат на обучителната група

Програмата включва 15 места годишно.

10. Сертифициране

В края на обучението се полага изпит, който се провежда от лицензиран Център за професионално обучение, съгласно изискванията на Закона за професионално образование и обучение. Успешно завършилите програмата получават Удостоверение за професионално обучение (образец 3-37 на МОН) за част от професия „Сътрудник, работа със зависимости”.

След завършване на обучението по Програмата, обучаваният трябва да умее да извършва широк спектър от социални услуги за деца и възрастни с хронични заболявания и зависимости, като:

- Знания за здравословно и безопасно упражняване на изучаваната професия, както и за опазване на околната среда.
- Придобити умения за контрол, познаване и използване на личните предпазни средства.
- Познаване и прилагане на основните правила за безопасна работа на работното място и недопускане на замърсяване на околната среда в работата си.
- Знания и умения за разпознаване на опасностите от пожар и вземане на противопожарни мерки.
- Знания и умения за оказване на първа долекарска помощ.
- Познаване на основните правила за поддържане на безопасна работа с оборудването и техниката на работното място.
- Познаване на нормативите за санитарно-хигиенните условия на труд.
- Познаване на правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда и договорните отношения между работодател и работник.
- Познаване на принципите на делово общуване, методите на вербална и невербална комуникация и ролята на комуникацията при контакт с възрастни с хронични заболявания и зависимости.
- Умения за формулиране на проблеми, задаване на въпроси и даване на удовлетворяващи отговори.
- Умения за изготвяне на отчет за извършената работа, установяване и поддържане на делови отношения с клиенти и партньори.
- Умения за работа в екип, за съдействие на членовете на екипа за изпълнение на конкретни задачи и търсене на помощ от тях, както и да се отнася с чувство за

отговорност при изпълнение на задачата, която му е възложена. При необходимост работи в екип с медицинско лице, психолог и юрист, с оглед решаване проблемите на клиента.

- Умения да прилага индивидуален подход към всеки отделен случай.
- Умения да взема бързо решения, да бъде концентриран, отговорен и самостоятелен.
- Умения за оценка на качеството на извършената работа в съответствие с нормативните изисквания и приетите критерии в дейността – точност, целесъобразност, функционалност, прецизност в изпълнението, качество и обем на работата.
- Умения за планиране и провеждане на систематизирана социална работа с възрастни с хронични заболявания и зависимости.
- Познаване на основите на социалната работа.
- Познаване на специфичните характеристики на социалната работа при възрастни с хронични заболявания и зависимости.
- Знания и умения за разрешаване на най-често срещаните проблемни ситуации и конфликти, възникващи между членовете на семейството и възрастните с хронични заболявания и зависимости, както и тези между самите семейства и държавните институции, имащи отношение към правата на тези клиенти.
- Знания и умения за информиране на деца и техните родители, както и възрастни с хронични заболявания и зависимости относно техните права и помощта, която може да им бъде оказана.
- Умения за подпомагане взаимодействието между институциите.
- Умения за оказване на подкрепа и всякакъв вид битови и административни услуги на деца и възрастни с хронични заболявания и зависимости.
- Умения да насочва, придружава и при необходимост да представлява своите клиенти пред медицински, социални, съдебни и други институции, с оглед удовлетворяване на техните индивидуални потребности.
- Умения да попълва работната документация – анкетни карти, формуляри, дневници и други за документиране на извършената работа.
- Спазване на стандартите и критериите за социална работа с деца и възрастни с хронични заболявания и зависимости.

III. Учебен план

№	Наименование на модулите	Общ брой учебни часове	От тях:	
			теория	практика
Модул I.				
Обща задължителна професионална подготовка		15	15	
1.	Здравословни и безопасни условия на труд. Опазване на околната среда.	2	2	
2.	Трудово-правни и икономически знания. Организация на трудовия процес.	3	3	

	Основни компетентности на професията „Сътрудник, работа със зависимости”.			
3.	Умения за работа в екип – йерархия, отговорности и функции. Ролята на „Сътрудник, работа със зависимости“ в мултидисциплинарен екип. Етичен кодекс. Ролята на супервизията. Администриране.	5	5	
4.	История на социалната работа. Основни понятия. Терминология и дефиниции.	2	2	
5.	Структури и организации в България, свързани с предоставянето на социални, медицински и правни услуги. Социално законодателство. Източници на информация (организации, книги, сайтове). Запознаване с държавни и неправителствени организации, работещи в областта на социалната рехабилитация и реинтеграция на зависими лица.	3	3	
Модул II. Отраслова задължителна професионална подготовка		25	25	
1.	Основи на социалната работа. Интеграционен подход при социални услуги.	5	5	
2.	Социални права на деца и възрастни с хронични заболявания.	5	5	
3.	Зависимост към психоактивни вещества. Критерии за зависимост. Етапи на формиране. Етиологични фактори. Био-психо-социален модел.	15	15	
Модул III Специфична за професията и специалността задължителна професионална подготовка		110	72	38
1.	Въведение в психопатологията. Зависими поведения (зависимост към ПАВ и хазарт). Коморбидност.	10	10	
2.	Превенция на употребата на психоактивни вещества	5	5	

3.	Лечение и рехабилитация на лица със зависимости. Философия и основни принципи. Съвременни подходи. Модели на рехабилитационни програми. Програми за лечение с агонисти и агонисти-антагонисти. Организация и стандарти за добра клинична практика.	15	15	
4.	Етиологични модели за зависимостта – психоаналитични, системни, хуманистични, поведенчески, когнитивно-поведенчески, биологични, социални.	10	10	
5.	Умения за консултиране. Първичен контакт. Философия на мотивационното интервюиране и кратки интервенции. Специфични умения при консултиране на непълнолетни. Основни умения при консултиране на семейства. Кризисна интервенция. Разпознаване на суициден риск. Работа с групи: групов процес и динамика, правила, норми и лидерство. Водене на случай.	30	10	20
6.	Скрининг и оценка – инструменти за скрининг. Симулации на консултативни срещи.	15	8	7
7.	Взаимоотношение между социалния работник и семейството на клиента.	2	2	
9.	Основи на социалната работа при възрастни с хронични заболявания.	4	2	2
10.	Тренинг в специфични умения – управление на гнева, справяне със стреса. Превенция на рецидив, аз-послание – основни принципи. Подходи, терапевтични техники.	10	5	5
11.	Намаляване на здравните щети (harm reduction). Философия и основни принципи. Профилактика на разпространението на кръвнопреносими инфекции (хепатити В и С, HIV), предтестово и следтестово консултиране. Работа с рискови групи: малолетни, бременни жени, етнически малцинства, проституиращи.	9	5	4

	Модул IV		
	Практически стаж – участие в дейностите и практиките на различните рехабилитационни програми.	90	90
	Общ брой часове	240	112
		128	

IV. Стаж

- **Съдържание:** Участие в дейностите и практиките на различните програми за психосоциална рехабилитация.
- **Супервизия на стажа:** групова среща, водена от експерт от НЦОЗА, с цел обсъждане на опита и срещнатите реални трудности в работа с клиенти. Супервизия се провежда два пъти: веднъж по време на стажа и в края на стажа.
- **База за провеждане:** НЦОЗА, програми за психосоциална рехабилитация и други програми, получили от НЦОЗА съгласие за осъществяване на програмата.
- **Времетраене:** 90 часа.

V. Изпит

Финалният изпит за получаване на Удостоверение за професионално обучение (образец 3-37 на МОН) за част от професия „Сътрудник, работа със зависимости”, се провежда от лицензиран Център за професионално обучение, съгласно изискванията на Закона за професионално образование и обучение.

VI. Продължаващо обучение

- Участие в семинари на тема зависимости, провеждани в НЦОЗА.
- Възможност за участие в семинарите и супервизия в рамките на програмата за психосоциална рехабилитация .
- Придобилият професионална квалификация по професия съгласно настоящата програма може да се обучава по друга професия от професионалното направление „Социални дейности” или да продължи обучението за придобиване на квалификация за професия „Социален работник”, като обучението му по общата задължителна професионална подготовка, единна за всички професии от професионалното направление, се зачита.